

Forhistorien

sØnæs er oprindeligt et moseområde. Området blev drænet i 1939, da det skulle bruges til dyrskueplads. I 1967 blev boldklubben B67 dannet, og fik klubhus og boldbaner på området. Området var dog meget fugtigt, og i våde perioder var der ofte mere brug for gummistøvler end fodboldstøvler.

I 1986 blev området udpeget som relevant placering af et tiltrængt regnvandsbassin for Viborgs sydlige bydel. I 2012 lykkedes det at finde andre faciliteter til boldklubben. Samtidig tog planerne om et regnvandsbassin form og udviklede sig hurtigt til et kombineret klimaprojekt og "vandlandskab" - projekt sØnæs.

Projekt sØnæs

Projektet med vandlandskabet på sØnæs fik i 2014 støtte fra VANDPLUS som et nytænkende klimaprojekt. Baggrunden for støtten til sØnæs er, at projektet er et fint eksempel på, hvordan man kan etablere en rensedam og sikre bedre klimaløsninger kombineret med nye og flere rekreative muligheder.

sØnæs før

Miljøet før

Regnvand fra veje og andre overfladearealer indeholder urenheder i form af partikler og næringsstoffer.

Før sØnæs blev anlagt, blev regnvandet fra den sydlige del af Viborg ledt direkte ud i Sønderø. Regnvandet fra midtbyen blev sammen med spildevand ledt til rensningsanlægget i Bruunshåb.

Ved store regnmængder blev kloaksystemet så overbelastet, at der skete overløb af sammenblandet regnvand og spildevand ud i Sønderø. En miljømæssig uheldig situation.

Miljøet nu og fremover

Den nye rensedam på sØnæs er et kæmpemæssigt bundfældningsbassin. Rensedammen er beregnet til at fange og opsamle urenheder i regnvandet fra et overfladeareal svarende til 100 fodboldbaner.

Vandet i den store rensedam er næsten stillestående. Derfor synker partikler og urenheder til bunds. På den måde bliver overfladevandet næsten rent og kan herefter pumpes ud i Sønderø. Det urene slam, der samler sig på bunden, suges med mellemrum op og køres på renseanlæg eller et andet godkendt anlæg. Fremover kan større mængder regnvand derfor blive rensset i sØnæs - på en langt billigere og mere hensigtsmæssig måde.

En anden gevinst er, at vandkvaliteten i Sønderø bliver bedre, idet der bliver langt færre overløb af blandet spildevand og regnvand ved store regnmængder. I rensedammen tilbageholdes ca. 60 % organisk stof ("slam" målt som COD), ca. 60 % af næringsstoffet fosfor (P) og ca. 20 % af næringsstoffet kvælstof (N), som ellers følger med regnvandet.

Rensedammen i tørvejr og ved regn

I tørvejrperioder står vandspejlet i rensedammen på sØnæs 1 m lavere end i Sønderø.

Når det regner kraftigt, får regnmængderne vandspejlet i rensedammen til at stige. En del af regnvandet strømmer samtidigt ind og oversvømmer lavningerne på "øen" på sØnæs.

Når vandstanden stiger, starter pumperne. Det rene overfladevand bliver stille og roligt pumpet ud i Sønderø. Det kan tage 1-5 dage at pumpe overfladevandet ud i søen, indtil vandstanden i rensedammen igen er nede på vandstanden i tørvejr.

sØnæs nu

FAKTA om rensedammen på sØnæs

Opsamler regnvand fra et opland på:	Ca. 50 ha	
(1 ha = 10.000 m ²)		
Normalt vandspejl i Sønderø:	Ca. kote 11,10 m	
(Kote = højden for et bestemt terrænpunkt regnet fra Dansk Vertikal Reference 1990 - DVR90)		
Vandspejl i rensedam:	I tørvejr: Kote 10,10 m	Ved ekstrem regn: Kote 11,10 m
Vanddybde:	Ca. 1 m	Ca. 2 m
Vandoverflade:	Ca. 2,6 ha	Ca. 5,3 ha
Vandvolumen:	12.000 m ³	48.000 m ³

Klimasikring

Rensedammen på sØnæs rummer i tørvejr ca. 12.000 m³ vand. Hele området på sØnæs kan rumme op til 48.000 m³ vand, dvs. ekstra 36.000 m³ vand.

Regnvandsoplandet for sØnæs er 50 ha. sØnæs kan håndtere en regnmængde over hele området på ca. 80 mm på ét døgn. Det forekommer statistisk set kun en gang ca. hvert 100 år - en såkaldt "100 års regnhændelse". Anlægget er derfor en god klimasikring, idet det kan opsamle og nå at rense regnvandet fra selv meget store og sjældne skybrud, inden vandet bliver ledt ud i Sønderø.

Plante-, dyre- og fugleliv

sØnæs er et nyt vandlandskab. Der er ingen tvivl om, at der i de kommende år vil indvandre mange planter, dyr og fugle, som vil nyde godt af det varierede område.

Der vil med tiden indstille sig en balance mellem det vilde plante- og dyreliv og den daglige drift og pleje af rensedammen og byparken.

Friluftsliv og rekreation

Vandlandskabet på sØnæs er indrettet som en bypark med rigtig mange faciliteter for publikum. Luk folderen op og se hvilke på kortet.

Rådgivere

Landskabsarkitekt:

Ingeniør:

Hovedentreprenør

Underentreprenører

Jord og kloak: Ivan Jakobsen
Stål: Kjærsgaard
Gartner: BF Anlæg

Sponsorer

Støttet med udlokningsmidler til friluftsliv

Anders Brøndums Velgørende Fond

VANDPLUS

VANDPLUS er et partnerskab mellem Lokale og Anlægsfonden og Realdania i samarbejde med Naturstyrelsen. Tilsammen har de uddelt 12 millioner kroner til i alt fire projekter, der skal vise, at det er muligt at gennemføre klimatilpasningsprojekter og samtidig skabe helt nye værdier for borgerne og byerne. Se mere på www.klimatilpasning.dk/vandplus.

Samlet pris for sØnæs: Ca. 28.375.000 kr.

Forsidefoto: Kapper Film Productions

Velkommen til sØnæs

sØnæs er et fremsynet klimaprojekt, hvor både miljø, vandrensning, klimasikring, rekreative muligheder og naturhensyn går hånd i hånd.

Du har masser af muligheder for at bruge og opleve området. Læs og se mere om mulighederne i denne folder.

Adresse: sØnæs, Gl. Århusvej 57, 8800 Viborg.

Se meget mere om sØnæs på: www.viborg.dk/soenæs

Bygherrer

Bøssemagervej 8
8800 Viborg
Tlf.: 89 29 28 00
spildevand@energiviborg.dk
www.energiviborg.dk

VIBORG
KOMMUNE

Viborg Kommune
Teknik og Miljø
Prinsens Alle 5
8800 Viborg
Tlf.: 87 87 87 87
naturogvand@viborg.dk
www.viborg.dk

1 P-plads og infoportalen

Her i den røde infoportal kan du begynde turen og få et godt overblik over de anlæg og faciliteter, du kan se og bruge på sØnæs. I infoportalen er der en touch-skærm, hvor du kan finde mere information om sØnæs.

2 Indløb

Ved indløbene kommer regnvandet ind ved regnskyl. Ved store skybrud kan du opleve kolossale vandmængder på op til 3.600 liter pr. sekund fosse gennem indløbene. Det ligner brusende norske elve.

Der findes tre indløb med overfladevand til området: Viborg S ved infoportalen og Viborg C midt i området, som begge er store firkantede kanaler. I indløb Teglkrogen sydligst i rensedammen kommer vandet kommer ind via rør i betonvæggen.

Hændelsespinde

3 "Hændelsespinde"

Her kan du se nogle røde pæle, som viser, hvor højt vandet vil stå ved forskellige større regnskyl og skybrud – lidt i stil med stormflodspælene i Vadehavet.

4 Gangstien

En 725 m lang betonsti slynger sig som en slange på pæle gennem området på kryds og tværs over rensedammen. På stien kan du tørskoet opleve de fleste faciliteter i det ellers meget våde vandlandskab.

Betonstien har forbindelse til Sønæsvej og Søndersøstien, så du kan gå en samlet rundtur på i alt 1,1 km. Desuden er der en højtliggende grussti på "Øen" - se punkt 9.

5 Overløb

Ved regn stiger vandstanden i rensedammen. Vandet strømmer også ind via overløbene og fylder lavninger på "Øen" op. I tørvejr tømmes lavningerne efterhånden igen.

Det sydlige overløb består af rør. Det nordlige overløb er udformet som et trappeanlæg med firkantede rør.

6 Adgang fra Gl. Århusvej

Her har du en god udsigt over hele sØnæs med de mange anlæg og faciliteter. Den røde farve er gennemgående for anlæggene og faciliteterne. Her kan du se, at sØnæs er blevet en slags "Ø", hvor det tidligere kun var et næs – en halvø - ud i Søndersø.

7 Søjavillonen

Her kan du gøre ophold i læ på bænkene eller træne crossfit/fitness, bl.a. ved brug af barrierne under tagkonstruktionen.

8 Natureng og mose

I dette fugtige naturområde kan du undersøge floraen, som i vid udstrækning får lov til at udvikle sig naturligt.

9 "Øen"

Her har du rigtig gode muligheder for at opholde og udfolde dig. Du kan gå tørskoet på grusstien på digerne, lege på de små barker og trækonstruktionerne, der skaber sjove overgange ved åen, boltre dig på bakkeboldbanen, benytte grill-området eller gå på opdagelse i områdets plante- og dyreliv i den lille å og lavningerne med de varierende vandstande.

Øen med sjove overgange

Det nordlige overløb

10 Soltrappen og stranden

Her kan du gøre ophold på den skæve betonkonstruktion, lege i sandet eller spille beach-volley. Vær opmærksom på, at badning frarådes.

11 Pumperne

Her i pumpestationen med de røde låger findes de to store pumper, der pumper det rene overfladevand ud i Søndersø. Her finder du også en pumpe – en såkaldt "Archimedes Skrue", hvor du med håndkraft selv kan pumpe vand op fra rensedammen.

12 Anløbsbro for "Margrethe I"

Ved Sønæsvej findes anløbsbroen i Søndersø, hvor turbaåden "Margrethe I" fra Salonsøen ved Borgvold lægger til. Her må du også lægge til med din egen båd, kano eller kajak for korte ophold. Under broen findes udløbsrøret fra rensedammen på sØnæs.

13 Søndersøstien

Søndersøstien rundt om hele Søndersø er 5,7 km lang. Stien har i adskillige år været den mest skattede og benyttede vandre- og løberute for Viborgs borgere. Desuden holdes der hvert år de kendte løb Søndersøløbet (i maj) og 24-timers løbet (i august) med tusindvis af deltagere.

FAKTA om betonstien

Længde: 725 m.
Betonelementer: 133 stk. betonelementer i 26 forskellige former, heraf 5 broer.
Pælefundering: 300 stk. a ca. 10 m (90 % af stien).

Færdsels- og opholdsregler på sØnæs

sØnæs er en offentlig tilgængelig bypark, som du er meget velkommen til at bruge.

Vær opmærksom på:

- **Al færdsel er på eget ansvar**
sØnæs er et teknisk anlæg med en masse vand og fordybninger, som man let kan falde i. Så du skal være særligt opmærksom på, at al færdsel er på eget ansvar. Pas på dig selv og hinanden, så ingen kommer til skade eller falder i vandet.
- **Badning frarådes**
Selv om vandet på en varm sommerdag kan se fristende ud, frarådes badning på sØnæs. Det skyldes, at vandet i rensedammen er regnvand fra overflade-arealer, og at det derfor er forurenset med snavs fra fortove, veje og p-pladser. Desuden ligger der et tykt lag forurenset slam på bunden, som ikke må hvirvles op i det rene vand ovenover, da det skal pumpes ud i Søndersø. Du kan i stedet bade i Søndersø eller Nørresø.
- **Fiskeri frarådes**
Af samme grund frarådes også fiskeri i rensedammen – i hvert fald at spise fiskene. Du kan i stedet fiske i Søndersø eller Nørresø.
- **Pas på naturen og hinanden**
Vis hensyn til naturen og de andre gæster – skån anlæggene, undgå støj, hold din hund i snor og brug affaldsspandene.

Se, hvordan du booker området og faciliteterne på sØnæs på hjemmesiden www.viborg.dk/soenaes.

God fornøjelse!

